

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงาน ของพยาบาลเวชปฏิบัติในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดอุทัยธานี

Factors related to nurse practitioner's quality
performance in primary care unit Uthaithani Province

ฐวิช แสงแก้ว

Tawich Sangkaew

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

Uthaithani province health office, Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในหน่วยบริการปฐมภูมิ หาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน สถานที่ฝึกอบรม สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน รายได้เฉลี่ย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานกับคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจในกลุ่มประชากรคือ พยาบาลเวชปฏิบัติทุกคนที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่เรียบเรียงและพัฒนาจากแบบสอบถามศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในรพสต./PCU จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) ปัจจัยในด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยด้านการทำงาน 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 5) คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในหน่วยบริการปฐมภูมิ หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร

สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ไค-สแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิมีคุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่พยาบาลเวชปฏิบัติส่วนใหญ่มีคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชนอยู่ในระดับสูง ด้านการบริหารจัดการและด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติมีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพัฒนาและวิจัย มีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำและปัจจัยจำนวนปีหลังการอบรมพยาบาลเวชฯ ปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

สำคัญ : คุณภาพการปฏิบัติงาน พยาบาลเวชปฏิบัติ
หน่วยบริการปฐมภูมิ

Abstract

The objective of this research were to study factors relation to quality performance of nurse practitioner in primary care unit. Finding relation between sex, age, working place, working period, training place, marital status, education, position, average income, management factors, working factors, working environment factors and quality performance of nurse practitioner.

This survey research was conducted in all population group were 60 nurse practitioners those working in primary care unit, Uthaitani province. The instrument in this study was a rating scale questionnaire, which was reviewed and developed from research's questionnaire in working status of nurse practitioner at PCU, Public health office , Sukhothai province. Includes :1) general data questionnaire 2) management factors 3) working factors 4) working environment factors 5) quality performance of nurse practitioner in primary care unit. Cronbach's alpha coefficient of questionnaire had equal reliability value were 0.92. Data were analyzed as descriptive statistics, frequency, percentage, average, Standard deviation and Chi-square.

The finding of this research were that nurse practitioners those worked in primary care unit had overall quality performance were fair. Most of nurse practitioners had quality performance in community public health service were good. Quality in management and practitioner practice were fair. For development and research were at lower levels . Factor of years after nurse practitioner training and management factors

related to quality performance by statistical significance. ($p < 0.001$)

Keyword : Quality performance , Nurse practitioner, primary care unit

บทนำ

ระบบบริการปฐมภูมิ เป็นฐานรากสำคัญของระบบบริการสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพของระบบบริการปฐมภูมิจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มคุณภาพของระบบบริการสุขภาพโดยรวม และทำให้ประชาชนได้รับบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียม รวมทั้งระบบสุขภาพชุมชนเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาสุขภาพของประชาชนที่จะทำให้เกิดการมีสุขภาพดีอย่างยั่งยืนประกอบกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุขได้เน้นในเรื่องคุณภาพของการให้บริการในระดับปฐมภูมิมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนพึ่งตนเองทางสุขภาพได้ด้วยการสร้างสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อย่างเข้าถึง ต่อเนื่อง เชื่อมโยงประชาชนมีส่วนร่วม ยึดชุมชนเป็นฐาน ให้บริการแบบผสมผสาน ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค เน้นความเป็นองค์รวมและต่อเนื่องรวมทั้งยังทำหน้าที่ส่งต่อประสานเชื่อมบริการอื่นๆทั้งด้านการแพทย์ และด้านสังคม หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนให้เกิดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีคุณภาพตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขนั้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องมีการปรับปรุงด้านกายภาพให้มีบรรยากาศที่ดี (Structure) ปรับปรุงด้านบริการที่ดี (Service) โดยลดเวลาการรอคอย มีจุดแนะนำการปฏิบัติตัวก่อนกลับบ้านและมีจุดบริการรับส่งต่อ ส่งกลับและนัดหมายอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนอีกด้านหนึ่งมีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการที่ดี (System) มีระบบประกันคุณภาพและจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในรูปแบบต่างๆ และมีสัดส่วนบุคลากรต่อประชากรที่รับผิดชอบอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะพยาบาล

เวชปฏิบัติ (Nurse Practitioner) เนื่องจากนโยบายและทิศทางการสนับสนุนให้มีพยาบาลเวชปฏิบัติให้บริการเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่จะช่วยเพิ่มและขยายศักยภาพด้านการรักษาโรคเบื้องต้น การปรึกษาหารือ พยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน ด้านการพัฒนาและวิจัย และด้านการบริหารจัดการ (ญาณิน หนองหารพิทักษ์, 2555)

สถานการณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติจากการพยาบาลเวชปฏิบัติ จำนวน 1,928 คน พบว่าพยาบาลเวชปฏิบัติมีบทบาทในการตรวจรักษาเบื้องต้นสูงสุด โดยให้บริการแก่ผู้ป่วยเฉลี่ย 26 คนต่อวัน รองลงมาคือ การส่งเสริมสุขภาพ การให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพ การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้พิการและผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต การป้องกันและเฝ้าระวังโรคและความเจ็บป่วย ส่วนปัญหาของพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีลักษณะของการทำงานตามลำพัง มีภาระงานมากแต่บุคลากรน้อย ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้บริหารบางคนไม่เข้าใจบทบาทของพยาบาลเวชปฏิบัติ ขาดนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งจากระดับประเทศและระดับองค์กร (สมจิต หนูเจริญกุล และคณะ, 2550) จังหวัดอุทัยธานีเป็น 1 ใน 5 จังหวัดของเขตบริการสุขภาพที่ 3 มีพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิทั้งในระดับโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 60 คน จากที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายเร่งพัฒนาระบบบริการทุกระดับทั้งเขตเมืองและชนบทให้เพียงพอทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการใกล้บ้านและมีคุณภาพ และลดปัญหาแออัดของผู้ป่วยที่แผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาล โดยสนับสนุนให้มีพยาบาลเวชปฏิบัติที่สามารถดูแลบุคคลทุกวัยและครอบครัวในทุกภาวะสุขภาพ ตั้งแต่ผู้ที่มีสุขภาพดี ภาวะเสี่ยง และภาวะเจ็บป่วยทั้งที่มีปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยหรือเจ็บป่วย

เรื้อรังในระดับปฐมภูมิที่มีคุณภาพ จังหวัดอุทัยธานีได้ดำเนินตามนโยบาย แต่จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์จริงยังไม่เพียงพอที่จะลดปัญหาในการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปฐมภูมิได้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดอุทัยธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยการทำงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดอุทัยธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลเวชปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยการทำงาน และปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดอุทัยธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พยาบาลเฉพาะทางเวชปฏิบัติทุกคนที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิทุกระดับของจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่เรียบเรียงและพัฒนามาจากแบบสอบถามศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติใน รพสต./PCU ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) ปัจจัยในด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยด้านการทำงาน 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 5) คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในงานบริการปฐมภูมิ หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Chi-Square

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=60)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	58	96.7
ชาย	2	3.3
อายุ (ปี)		
25-35	14	23.4
36-45	30	50.0
45-55	16	26.6
สถานภาพสมรส		
โสด	15	25.0
คู่	40	66.7
หม้าย หย่า แยกกันอยู่	5	8.3
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	53	62.4
ปริญญาโท	7	8.2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=13)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน (บาท)		
10,000 - 20,000	15	25.0
20,001 - 30,000	26	43.3
> 30,000	19	31.7
สถาบันที่ฝึกอบรมพยาบาลเฉพาะทางเวชปฏิบัติ		
มหาวิทยาลัย	9	15.0
วิทยาลัยพยาบาล	51	85.0
จำนวนปีหลังจบการอบรมพยาบาลเฉพาะทางเวชปฏิบัติ (ปี)		
1 - 3	27	45.0
4 - 6	26	43.3
ตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป	7	11.7
จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ		
1 - 3	26	43.3
4 - 6	15	25
ตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป	19	31.7
สถานที่ปฏิบัติงาน		
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	48	80.0
PCU โรงพยาบาล/กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวฯ	12	20.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.7 กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่ง มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 50.0 มากกว่าครึ่งหนึ่งมีสถานะภาพสมรสคู่ ร้อยละ 66.7 ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.4 ส่วนใหญ่มีรายได้ ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่ ได้รับการฝึกอบรมพยาบาลเฉพาะทางจากวิทยาลัยพยาบาล ร้อยละ 85.0 ส่วนใหญ่จำนวนปีที่จบการอบรมพยาบาลเฉพาะทางเวชปฏิบัติ คือ 1-3 ปี ร้อยละ 45.0 จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน 1-3 ปี ร้อยละ 43.3 และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ (n = 60)

คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
คุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวม		
ระดับมาก	21	35.0
ระดับปานกลาง	39	65.0
ระดับต่ำ	0	0

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 65.0 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 35.0

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ ด้านบริหารจัดการ ด้านการบริการ สาธารณสุขในชุมชน ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ ด้านการพัฒนาและวิจัย (n=60)

คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการบริหารจัดการ		
ระดับมาก	28	46.7
ระดับปานกลาง	32	53.3
ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน		
ระดับมาก	39	65.0
ระดับปานกลาง	21	35.0
ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ		
ระดับมาก	26	43.3
ระดับปานกลาง	30	50.0
ระดับต่ำ	4	6.7
ด้านการพัฒนาและวิจัย		
ระดับต่ำ	60	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ ด้านการบริหารจัดการมากกว่าครึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.3 ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชนมากกว่าครึ่งอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 65.0 ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติครึ่งหนึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.0 ส่วนด้านการพัฒนาและวิจัยทั้งหมดอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 100.0

ตารางที่ 4 คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ ในระดับบริการปฐมภูมิ (n = 60)

คุณภาพการปฏิบัติงาน	X	SD	การแปลผล
ด้านการบริหารจัดการ	62.18	9.40	ปานกลาง
ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน	142.6	14.88	สูง
ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ	99.45	20.20	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาและวิจัย	2.43	.50	ต่ำ
คุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวม	306.67	34.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณภาพการปฏิบัติงานด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน อยู่ในระดับสูง ด้านการบริหารจัดการและด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ มีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพัฒนาและวิจัย มีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ และคุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง รายได้ สถานที่ปฏิบัติงาน จำนวนปีในการปฏิบัติงาน ในหน่วยบริการปฐมภูมิ จำนวนปีหลังการอบรมพยาบาลเวชปฏิบัติ ปัจจัยการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการทำงาน และ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานกับคุณภาพการปฏิบัติงาน (n=60)

ปัจจัยส่วนบุคคล	คุณภาพการปฏิบัติงาน			X ²	p-value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
เพศ					
ชาย	0	2	0	1.114b	0.291
หญิง	0	31	27		
อายุ (ปี)					
25 - 35	0	8	6	1.120a	0.571
36 - 45	0	19	11		
46 - 55	0	12	14		
สถานภาพสมรส					
โสด	0	9	6	0.330a	0.848
คู่	0	27	3		
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	0	3	2		
ระดับการศึกษา					
ปริญญาตรี	0	35	18	0.215b	0.643
ปริญญาโท	0	4	3		
ตำแหน่ง					
หัวหน้า	0	2	3	1.499b	0.221
ผู้ปฏิบัติ	0	38	18		
รายได้ (บาท)					
10,000 - 20,000	0	10	5	3.065a	0.216
20,001 - 30,000	0	14	12		
มากกว่า 30,000	0	15	14		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	คุณภาพการปฏิบัติงาน			X ²	p-value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
จำนวนปีในการปฏิบัติงานในหน่วย บริการปฐมภูมิ					
1-3 ปี	0	16	11	0.623a	0.732
4-6 ปี	0	11	4		
ตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป	0	12	17		
จำนวนปีหลังการอบรมพยาบาล เวชปฏิบัติ					
1-3 ปี	0	23	4	14.205a	0.001**
4-6 ปี	0	10	16		
ตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป	0	6	1		
สถานที่ปฏิบัติงาน					
รพ.สต.	0	29	19	2.216b	0.137
รพ/กลุ่มเวช	0	10	2		
ปัจจัยการบริหารจัดการ					
ระดับมาก	0	9	8	16.435a	0.001**
ระดับปานกลาง	0	30	7		
ระดับต่ำ	0	0	6		
ปัจจัยด้านการทำงาน					
ระดับมาก	0	1	0	4.294a	0.117
ระดับปานกลาง	0	32	13		
ระดับต่ำ	0	6	8		
ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน					
ระดับมาก	0	34	14	3.590b	0.058
ระดับปานกลาง	0	5	17		
ระดับต่ำ	0	0	0		

** = p < 0.05

ตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนปีหลังการอบรมพยาบาลเวชปฏิบัติ และปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ อายุ รายได้ สถานภาพ ตำแหน่ง จำนวนปีในการปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ สถานที่การทำงาน ปัจจัยด้านการดำเนินงาน และปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

การศึกษาคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติในหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดอุทัยธานี พบว่าพยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิมีคุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ามีคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชนอยู่ในระดับสูง ด้านการบริหารจัดการและด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติมีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพัฒนาและวิจัยคุณภาพมีคุณภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณา จันท์ประเสริฐ (2555) ที่ศึกษาคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป : กรณีศึกษาภาคตะวันออก พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน และประชาชนที่มาใช้บริการ อย่างไรก็ตามไม่พบว่าพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปมีการพัฒนางานวิชาการ ด้านการวิจัย หรือการพัฒนานวัตกรรมการให้บริการที่สำคัญ และผลการศึกษาของ สังวาล พงษ์พิสิษฐ์ (อ้างใน อติวัฒน์ ศรีเกษตริน, 2553) ศึกษาการปฏิบัติงานบทบาทของพยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพหน่วยบริการปฐมภูมิพบว่า ปัญหาด้านทักษะของพยาบาลคือ พยาบาลขาดความรู้ในการทำวิจัย ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาความรู้ในการวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์และใช้ข้อมูล การใช้ผลการวิจัย และการวิจัยจากการทำงานประจำ หรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนการเขียนเอกสารวิชาการ

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติพบว่า ปัจจัยจำนวนปีหลังการอบรมพยาบาลเวชปฏิบัติ และปัจจัยการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤษฎา เขียววี (2546) ศึกษาความสามารถในการจัดการการดูแลผู้ป่วยของพยาบาลหัวหน้าเวร พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานในตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วยของหัวหน้าเวร จินตนา รัตนสินธุ์ (2549) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเป็นทั้งปัจจัยสนับสนุนและขัดขวางการพัฒนาคุณภาพบริการ พงษ์ศักดิ์ ราชโสภาค อ่างใน ฉวณิน หนองหารพิทักษ์ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานเมืองไทยแข็งแรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนของจังหวัดสกลนครพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเมืองไทยแข็งแรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดสกลนคร การศึกษาของ วรณลดา เด็กไทย อ่างใน ฉวณิน หนองหารพิทักษ์ (2556) ศึกษาปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานี

ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ อายุ รายได้ สถานภาพ ตำแหน่ง จำนวนปีในการปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ สถานที่การทำงาน ปัจจัยด้านการดำเนินงาน และปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวณิน หนองหารพิทักษ์ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป

ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพการทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเวชปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา เขียววี. (2546). **ความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วยของพยาบาลหัวหน้าเวร**. วิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารทางการพยาบาล,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรียา ลิมานันท์. (2550). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติบทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนเขต 9**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา รัตนสินธุ์. (2549). **การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารทางการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ญาณิน หนองหารพิทักษ์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี. **วารสารวิจัย มข. (บศ.)**, 13(1), 99-111.
- นัยนา หนูนิล, รามพร คงกำเนิด และทัศนียา วังสะจันทานนท์. (2543). **ประสิทธิผลของการให้บริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของสถานผดุงครรภ์**. สำนักวิชาการพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ทัศนยา บุญทอง (2550). บทบาทของพยาบาลเวชปฏิบัติต่อการรักษาโรคเบื้องต้นในการให้บริการในระดับปฐมภูมิ. **วารสารสภาการพยาบาล**. 22(4), 24 - 37.
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2551). พยาบาลเวชปฏิบัติกับการพัฒนาบริการปฐมภูมิ. **วารสารระบบบริการปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว**. 39 - 42.
- สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ. (2550). พยาบาลเวชปฏิบัติ : เอกภาพ เอกลักษณ์ เอกสิทธิ์. **วารสารคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา**. 22 (4), 1 - 5.
- สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ. (2555). คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป : กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารสภาการพยาบาล**. 27 (1), 25-38.
- อติญาณ์ ศรเกษตริน, อรวรรณ สัมภาวะมานะ, กาญจนา สุวรรณรัตน์. (2553). **การปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการปฐมภูมิ**. 37(3),52-63.
- Davis,L. (1992). Instrument review: Getting the most from your panel of experts. **Applied Nursing Research**, 5, (104-107).